

GEHEIM

HET 7e WERELDJEUGDFESTIVAL IN WENEN.

(26 juli - 4 aug. 1959)

S a m e n v a t t i n g

De 164 Nederlandse deelnemers aan het 7e Wereldjeugdfestival in Wenen hebben de reis per bus gemaakt. Bij aankomst aldaar bleek de accommodatie niet te zijn zoals was toegezegd. Ook het eten was allesbehalve. Nochtans was de stemming onder de Nederlanders vrij goed.

Het bezoek na afloop van het festival van Nederlandse deelnemers aan Oosteuropese landen moest beperkt blijven tot Hongarije.

Voor wat de landenontmoetingen betreft, was die met een delegatie van Indonesië zeer druk bezocht. Bart SCHMIDT deelde daar mede dat het de belangrijkste taak van het ANJV was, om de uitzending van militairen naar Nieuw-Guinea te voorkomen.

Voor de communistische organisatoren is dit festival niet zo'n groot succes geweest als de voorgaande, die achter het IJzeren Gordijn plaats vonden. Aan de andere kant mag niet te veel waarde worden toegekend aan de invloed van de boycot- en tegenacties van de anti-communisten.

15 september 1959

GEHEIM

G E H E I M

HET 7e WERELDJEUODFESTIVAL IN WENEN.

Inleiding.

Van 26 juli tot 4 augustus 1959 vond onder auspiciën van de communistische Wereldfederatie van Democratische Jeugd (WFDJ) en de gelijkgeoriënteerde Internationale Unie van Studenten (IUS), in Wenen het 7e Wereldjeugdfestival plaats. Het was het eerste in de reeks van deze festivals sinds 1947, dat in een land vóór het IJzeren Gordijn werd gehouden.

Het programma was heel wat minder omvangrijk dan bij vorige gelegenheden het geval was. Ook het aantal deelnemers lag aanzienlijk lager: volgens de officiële cijfers waren het er ditmaal ruim 18.000, tegen 31.000 in 1957. Ongetwijfeld vloeide dit voort uit de hoge kosten die het festival in Wenen met zich meebracht. De communistische organisatoren konden voor het eerst niet rekenen op financiële steun van het ontvangende land.

Alhoewel aanvankelijk voor Nederland een limiet van maximaal 230 deelnemers werd gesteld, slaagde het voorbereidingscomité er niet in zoveel gegadigden te vinden. Op 22 juli vertrokken slechts 164 Nederlandse festivalgangers naar Wenen.

Voorkampers.

Enige leden van de Nederlandse delegatie waren reeds eerder vertrokken om in Wenen als zgn. "voorkampers" nog verschillende zaken te regelen. Nog eerder dan zij was Bart SCHMIDT naar Wenen gereisd, waarschijnlijk om een oogje in het zeil te houden. SCHMIDT is vicevoorzitter van het Nederlands festivalcomité en van het communistische Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV), alsmede lid van het Executief Comité van de WFDJ en lid van het CPN-partijbestuur. Aangenomen kan worden dat de communisten in het Nederlandse comité het wenselijk achtten om bij de nog in Wenen te treffen maatregelen één hunner topfiguren aanwezig te hebben.

Contant betalen!

Van de zijde van het internationaal festivalcomité was te verstaan gegeven, dat wie niet vóór de aanvang van het festival de ver-

G E H E I M

plichte som gelds had betaald, op geen enkele medewerking behoefde te rekenen voor wat betreft de uitreiking van de kaarten voor de maal tijden en voor de deelneming aan de verschillende manifestaties.

Reis.

Tot aan de grens van Oost-Duitsland werd de reis per bus gemaakt. (Oorspronkelijk was men van plan om per speciale trein te reizen, doch met zo'n klein aantal deelnemers werd dat veel te duur).

In de DDR aangekomen gingen de Nederlanders samen met de deelnemers uit België en Luxemburg per trein naar Dresden, vanwaar men per autobus naar Praag vervoerd werd. Na een verblijf in de Tsjechische hoofdstad, vertrok men vervolgens op 25 juli naar Wenen. Op de terugreis maakten de festivalgangers van dezelfde route gebruik en bleven toen een halve dag in Dresden te gast.

De reis Amsterdam-Wenen leidt normaliter over Neurenberg of München. De festivalgangers hebben echter een omweg gemaakt omdat de DDR en Tsjechoslowakije aanzienlijke reisfaciliteiten verleenden. Hierdoor kon men de deelnemersprijs, die toch al hoog was, tot f 325, beperken.

Zowel de heen- als terugreis hadden een vrij vlot verloop. De organisatie was redelijk goed. In Praag konden de deelnemers "vrijwillig" enkele fabrieken bezichtigen. "Vrijwillig", maar zij, die daaraan niet wensten deel te nemen, kregen van hun Tsjechische gastheren eenvoudig geen eten.

Delegatieleiding.

Op 26 juli werd op een vergadering van de Nederlandse deelnemers de delegatieleiding gekozen. Natuurlijk hadden de communisten ook hierin de touwtjes in handen. Een van de vice-voorzitters was de eerder genoemde Bart SCHMIDT. Catrien WOLFF-BULTJE werd verantwoordelijk gesteld voor het secretariaat. Zij is secretaresse van het communistische ANJV en echtgenote van Joop WOLFF, lid van het dagelijks bestuur van de CPN en voorzitter van het ANJV. Andere leden van het secretariaat waren Jan de BOO en Lenie HAKS. De eerste is lid van de dagelijkse leiding van het ANJV en voorzitter van de eveneens

G E H E I M

communistiche Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd (OPSJ) Lenie HAKS maakt deel uit van het ANJV-hoofdbestuur. Voorzitter van de delegatie werd Peter BOEVÉ, die ook voorzitter is van het Nederlands festivalcomité. Hij verleent reeds geruime tijd zijn medewerking aan communistiche acties.

Samenstelling delegatie.

Zoals gemeld telde de Nederlandse delegatie 164 personen, waar van 75% communisten of communistisch-georiënteerden. Van de communisten behoorde ongeveer 31% tot het ANJV en 4% tot de OPSJ. Onder de niet-communisten bevond zich een 15-tal studenten.

Verblijf in Wenen.

Met de organisatie van de huisvesting en de voeding in Wenen was het minder goed gesteld. In afwijking van de toezegging, dat de Nederlanders in 4-persoonstenten zouden worden ondergebracht, bleek dit alleen voor de vrouwelijke deelnemers te zijn weggelegd. De jongens werden, evenals die van andere nationaliteiten, in grote groepen gehuisvest in gebouwen van de Weense Jaarbeurs. Kartonnen tussenschotten moesten daarbij dienst doen als kamerwanden. De slaappleatsen bestonden uit étagebedden met slechte matrassen. De ventilatie liet alles te wensen over.

Slechts negers en Indonesische deelnemers genoten het privilege in 40-persoons tenten te mogen slapen.

De maaltijden bleken voor alle deelnemers gelijk te zijn, zodat ook de Mohammedanen varkensvlees moesten eten. Er was bijna geen rijst beschikbaar en ook de hoeveelheid aardappelen was veel te gering. De porties waren klein of onvoldoende. De geldswaarde ervan bedroeg naar schatting nauwelijks de helft van wat er officieel voor uitgetrokken was. Reeds vóór het festival begon, werd van Nederlandse zijde in Wenen aangedrongen op meer brood bij het ontbijt. Dit bleek evenwel niet mogelijk.

Ook het sanitair was slecht verzorgd. De toiletten waren veelal niet bruikbaar, doch ondanks alles was de stemming onder de Nederlanders vrij goed. Het merendeel van hen accepteerde de tekortkomin-

G E H E I M

gen zonder mopperen.

In de loop van het festival was een toenemende tegenstelling te constateren tussen de communistische en de niet-communistische deelnemers, in het bijzonder tussen ANJV-ers en studenten.

Programma.

De openingsplechtigheid van het festival vond plaats op 26 juli. Minstens 80.000 personen waren daarbij aanwezig. Bij de opkomst der groepen in het Weense stadion droegen de deelnemers hun vlaggen opgerold mede uit protest tegen het verbod van de Oostenrijkse autoriteiten om de Algerijnse-vlag mee te voeren.

Guiseppe BALZAMO, vice-president van de WFDJ opende de feestelijkheden. Na hem werd het woord gevoerd door vertegenwoordigers van de vijf werelddelen. Allen waren het er over eens, dat oorlogsvoorbereiding, kolonialisme en atoombewapening in deze tijd niet getolereerd kunnen worden. Vreedzame coëxistentie van staten met verschillend maatschappelijk systeem is noodzakelijk, als men de beschaving niet in de waagschaal wil stellen.

Het programma van het festival omvatte een groot aantal culturele en sportmanifestaties. Daarnaast werd een dag (1 augustus) speciaal gewijd aan de vrede, aan de strijd tegen de atoomwapens en vóór ontwapening en vreedzame coëxistentie. Op de 31ste juli was reeds aandacht geschonken aan de vriendschap tussen de jongeren van de onafhankelijk geworden gebieden en de solidariteit met de jeugd van de nog koloniale landen, maar de communistische organisatoren achtten de "vredes"-meeting blijkbaar van veel meer belang dan de "koloniale". Voor de eerste werd veel propaganda gemaakt, voor de tweede in verhouding bijna niet.

Aan de vredesmeeting ging een indrukwekkende optocht vooraf waaraan ca. 85% van de festivalgangers deelnam. De leden van de communistische partij en de communistische jeugdbeweging van Oostenrijk waren gemobiliseerd om aan deze meeting deel te nemen.

Een der hoogtepunten was het optreden van de negerzanger Paul ROBESON, die door de communistische propaganda voortdurend als vredes-apostel op de voorgrond wordt geschoven.

G E H E I M

Landenontmoetingen.

Voor een nauwer en rustiger overleg tussen de delegaties van verschillende landen had de festival-leiding een aantal zg. "landenontmoetingen" georganiseerd. De Nederlanders namen bv. deel aan bijeenkomsten met delegaties van de Sowjet-Unie, Hongarije, Tsjechoslowakije, de DDR, Oostenrijk, China, Indonesië, Irak, Algerije en Guinea. Tijdens de bijeenkomst met de Indonesische deelnemers werd o.m. het woord gevoerd door eerdergenoemde Bart SCHMIDT. De kwestie Nieuw Guinea vormde uiteraard de hoofdschotel van het gesprek. SCHMIDT bracht het bekende communistische standpunt naar voren en betreurde het dat het parlement in Nederland accoord was gegaan met de wijziging van de dienstplichtwet, die uitzending van militairen naar Nieuw-Guinea mogelijk maakt. Gelukkig was dit volgens SCHMIDT nog niet gebeurd. Hij achtte het de belangrijkste taak van het ANJV voor de komende tijd om dat te voorkomen.

Studentenbijeenkomsten.

De studentenbijeenkomsten hebben in het algemeen niet aan hun doel beantwoord. Sommige ervan werden zeer slecht bezocht, terwijl andere bijeenkomsten waarvoor wel belangstelling bestond, door gebrek aan ruimte maar zeer pover slaagden. De organisatoren hadden niet de beschikking kunnen krijgen over de Weense Universiteitsgebouwen en de grootste zaal in de Internationale Studenten Club, waar dit soort bijeenkomsten werden gehouden, bood slechts plaats aan 200 personen.

Communistische contrôle?

Aan alle delegaties werden zgn. "Betreuers" en "Hauptbetreuers" toegevoegd. Zij hadden officieel tot taak als contactman op te treden tussen de delegaties en de Oostenrijkse autoriteiten; ook moesten zij alle problemen met betrekking tot onderdak enz. voor de beroeps- en landenontmoetingen rechtstreeks met de kampleiding regelen. Iedere avond kwamen zij in een speciale vergadering bijeen en ontvingen hun instructies voor de volgende dag. Wellicht brachten zij er ook rapport uit van hun bevindingen. Zij vormden in elk ge-

G E H E I M

val met elkaar een klein, maar betrouwbaar instrument, met behulp waarvan de festivalleiding in staat was dagelijks een beeld te krijgen van wat er in de diverse delegaties omging. Het merendeel van deze "Betreuers", was lid van de Oostenrijkse communistische partij. Zij hadden hun vakantie voor het festival opgeofferd. De functie van "Hauptbetreuer" werd alleen door partijfunctionarissen vervuld, hetgeen een indicatie is van het belang dat men daaraan hechtte. Bij de Nederlandse delegatie werd deze functie zelfs waargenomen door een lid van het Centraal Bureau van de Oostenrijkse communistische partij Hans ALLINGER.

Bezoek aan socialistische landen.

Oorspronkelijk bestond er voor een aantal deelnemers de gelegenheid om na het festival door te reizen naar Oosteuropese landen. Tegen gereduceerde prijs konden zij daar dan als toerist verblijf houden. Zo scheen het voor de Nederlanders mogelijk om naar Polen, Hongarije of de DDR te gaan.

Kort voordat het festival begon ontving het Nederlandse comité evenwel bericht dat van de voorgenomen reizen niets kon komen. Speciaal de deelnemers uit de Westeuropese landen kwamen daarvoor niet meer in aanmerking. Als reden werd opgegeven dat de beschikbare plaatsen gereserveerd waren voor deelnemers uit andere continenten zoals Zuid-Amerika en Afrika. Zij hadden voorrang, aangezien dit festival één van de weinige mogelijkheden voor hen zou zijn eens een socialistisch land te bezoeken. Achteraf bleek er echter toch nog wel enige gelegenheid te bestaan voor een bezoek achter het IJzeren Gordijn. De Denen spraken zelfs van een reis naar Korea. Ook de Nederlanders kwamen nog in aanmerking voor toeristische reizen naar Hongarije. Een zestal gegadigden gaf zich hiervoor op.

Anti-festivalacties.

De Oostenrijkse, niet-communistische jeugdorganisaties, hebben reeds vroegtijdig tegen het Weense festival geappelleerd. Zij toonden duidelijk hun ontevredenheid over het feit, dat Wenen het toneel van dit communistische propagandafeest zou worden en hebben pogingen gedaan om de regering er toe te bewegen de gegeven toestemming weer

G E H E I M

in te trekken.

Toen zij daarin niet slaagden besloten zij een tegenactie te organiseren en -tenminste- het festival te boycotten. Zij kregen daarbij langzamerhand de medewerking van vele nationale en internationale jeugd- en studentenorganisaties, waaronder ook enige Nederlandse.

In de stad van het festival richtte men "informatiekiosken" in, waar gegevens over het festival en de communistische opzet daarvan werden verstrekt. Men organiseerde bustochten naar het IJzeren Gordijn en belegde filmvoorstellingen. Boekwerkjes over het communisme werden gratis ter beschikking gesteld en er werd een anti-festivalkrant verspreid in zeven talen.

Hoewel het uiteraard meermalen tot discussie is gekomen tussen jongelui van deze groepen en de festivalgangers, bestaat niet de indruk, dat de activiteit dier jongeren de gang van zaken op het wereldjeugdfestival in belangrijke mate heeft beïnvloed.

Delegatie naar Genève.

Het Internationaal Voorbereidingscomité besloot om na afloop van de feestelijkheden een delegatie naar de ministersconferentie in Genève te zenden. De afvaardiging zou bestaan uit festivalgangers uit West- en Oost-Duitsland, de Sowjet-Unie, Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten.

Hieraan zou een vertegenwoordiger van elk continent worden toegevoegd.

Nabeschuwing.

Bij de organisatie van het VIIe wereldjeugdfestival hebben de communisten uiteraard pijnlijk ondervonden hoe moeilijk het is zulk een massale bijeenkomst te organiseren zonder de uitgebreide hulp van een sympathiserende overheid. De traditionele grandeur van de festivals heeft daardoor deze maal gevoelig geleden. De onbeperkte luxe van de festivals heeft in het verleden veel tot hun populariteit bijgedragen en de propagandistische waarde van het festival in Wenen is dan ook stellig geringer dan bv. van die in Moskou en Warschau. Het zou niet vreemd zijn, indien zich onder de categorie van

GEHEIM

festival-veteranen - zij dus, die ook bij vorige gelegenheden van de partij waren - een zekere teleurstelling over het Weense avontuur zou manifesteren.

De anti-festivalactiviteit heeft - op haar beurt - stellig niet zoveel effect gesorteerd als de initiatiefnemers aanvankelijk hoopten. In de kritische perscommentaren daarover werden verschillende oorzaken opgesomd, waardoor de contra-actie ondanks alle inspanning toch onder de maat bleef.

Ongetwijfeld heeft het optreden der niet-communistische jongeren maar weinig invloed gehad op de gang van zaken gedurende het festival. Of zij veel hebben kunnen doen om een kritische stemming t.o.v. het communisme op langere termijn te bevorderen wordt dzz. betwijfeld doch moet worden afgewacht.

15 september 1959

GEHEIM